

prvom inicijatoru, a tako isto i drugovima iz Savske, Dunavske, Vrbaske i Zetske Banovine priznajući njihove velike napore.

Posle pretsednika I. O. G. Damjan Rašić ne priznaje delo sporazuma, već traži da mu se i pismenim putem dostavi traženje sazivanja vanredne skupštine, to mu je poslat akt ove sadržine:

Pošto je Beogradsko učiteljstvo u nekoliko mahova izjavilo I. O. nepoverenje i tražilo sazivanje vanredne skupštine, to je upravni i nadzorni odbor u punoj svojoj sednici rešio: Ostajući dosledan i veran svima tačkama zaključka skupa svih deset banovinskih pretsednika, moli I. O. da izvoli sazvati vanrednu skupštinu JUU na dan 4. marta 1934. g. u Beogradu sa sledećim dnevnim redom:

- 1) Donošenje izmene pravila.
- 2) Donošenje poslovnika.
- 3) Saopštenje ostavke I. O. ako je bude bilo, u protivnom izjavljivanje nepoverenja ili poverenja izvršnom i Nadzornom odboru.
- 4) Izbor novog Izvršnog i Nadzornog odbora.

Eto tako je kod nas, u Beogradskoj Sekciji urađeno.

Kao što vidite naša je najsvetija dužnost da radimo na sporazumu i, ako Bog da, Jugoslovensko učiteljstvo će biti onaj faktor, koji zaslužuje svako poštovanje.

Zbog toga potrebno je da svi budemo u stalnom kontaktu.

Sekretar: Ivan Trinajstić. Pretsednik: Drag. S. Ostojić.

JUU SEKCIJA ZA SAVSKU BANOVINU.

Zagreb, 30/XII 1933 g.

U pitanju akcije za sporazum u Jugoslovenskom učiteljskom udruženju, kao i povodom različitih novinskih vesti odnosno izjava pojedinaca u toj stvari, zaključeno je u skupnoj sednici upravnog, nadzornog i gospodarskog odbora sekcije JUU za Savsku banovinu, u kojoj su učestvovali i članovi glavnog odbora JUU s područja ove sekcije te više pretsednika sreskih društava kao članovi sekcijske uprave, kako sledi:

1) Akcija za taj sporazum nije nikada potekla iz Zagreba niti ju je započeo pretsednik ove sekcije, nego je tu akciju poduzeo g. Džorde Mirkov, pretsednik sekcije za Dunavsku banovinu i drugi potpretsednik Udruženja, na čiji je poziv sazvana prvo konferencija u Zagrebu predstavnička pet sekcija, koje su se smatrale da su iz izvršni odbor u Beogradu i da čine većinu u JUU. Na toj konferenciji podeli su se dogovori tek posle kategoričke izjave g. Mirkova, da se on prethodno u pogledu svoje akcije sporazumeo kako s opozicijom tako i sa izvršnim odborom. Na osnovu toga napisane su i potpisane od strane predstavnika pet sekcija tzv. zagrebačke tačke za predlog sporazuma.

2) Sekcija za Savsku banovinu uistinu je i htela sporazum, u općem interesu, ali tako, da se u dobroj nameri popušta za obadve strane i uz obostranu žrtvu, a ne da se s jedne strane diktira na račun pune kapitulacije s druge strane. U tom smislu predstavnici sekcije za Savsku banovinu ostalo je dosledno spomenutim zagrebačkim predlozima sporazuma, koje je g. Mirkov smatrao u svemu dovoljnim za uvođenje mira u učiteljskoj organizaciji. Zato je sekcijaska uprava odobrila u svemu stav i rad svojih predstavnika, kako u glavnom odboru tako i na poslednjoj konferenciji predstavnika svih sekcija u Beogradu, posebno i držanje pretsednika svoje sekcije, kojim je odbio obavezu isključivanja lica iz sadašnjeg Izvršnog odbora za buduću kandidaciju, jer to pravo pripada isključivo budućoj skupštini.

3) Sekcija za Savsku banovinu izjavljuje, da je i sada, i uvek, za pravi sporazum u Udruženju, i naglašava, da je ona sastankom u Zagrebu i omogućila pokretanje toga pitanja, ali pozivom na dosadašnju stalnu svoju lojalnost prema interesima Udruženja i na svoj položaj sa brojem od gotovo četiri hiljade članova u pravu je da traži i izvesne uslove, koje smatra i jedino mogućima i jedino moralnima za osiguranje toga sporazuma. Isključivanjem i iz samoga prava kandidacije za buduću upravu pojedinih lica, koji su do sad u družinskim poslovima vršila časno svoje dužnost, i time oduzimanjem toga prava od skupštine koja je jedina nadležna da odluči kome će dati ili ne dati svoje poverenje, stvara se samo osnova za dalje nesporazume, a naročito i pošto je pozicija na poslednjem sastanku otklonila da se ti naredni izbori provedu tajnim glasanjem, dok je dosad godinama baš ta pozicija stalno tražila tajno glasanje. Zaista je i krajnja potreba, da se u našem Udruženju jedared izvrši potpuno slobodno taj učiteljski referendum, koji dosad nije nikada došao do izražaja, a po tom da se lojalno pokori većini bilo koja od dvaju strana, u kome slučaju naša sekcija obavezuje unapred na potpunu lojalnost.

4) Ova sekcija smatra, da sadašnji Izvršni odbor na osnovu zaključaka poslednje godišnje skupštine u Ljubljani, kojim je upravo na predlog opozicije njemu data jednoglasno razrešenica za poslovanje u god. 1932/1933 i odobren budžet za god. 1933/1934, imade nesoporno pravo na vođenje Udruženja do naredne redovne skupštine, pogotovo kada za to poslovanje nije dosad iznesen nikakav priговор ili dokaz nekorektnosti. Prema tome je i svako oduzimanje spomenutog prava od izvršnog odbora, dok o tome ne odluči sama skupština koja je jedina i dala mandat upravi, ili dok na to ne pristane i sam izvršni odbor, u protivnosti i s pravilima Udruženja, posebno i obzirom na to, da je Izvršni odbor za materijalno poslovanje i stanje odgovoran za sve tri godine svoga mandata, i to moralno, materijalno i krivično, isključivo redovnoj godišnjoj skupštini.

Dosledno tome naša je sekcijaska uprava jednodušno protivna svakom sazivu izvanredne skupštine Udruženja, a još i sa ovih razloga: što dosad ne predležu u smislu pravila nikakve »neodložne potrebe i potrebe općega izraza o nekom pitanju«; što bi po svom zastupanju ta skupština bila nesumljivo krnja; što bi ona dosadašnje razmirice u Udruženju samo pojačala; što na njoj izabrana uprava sa mandatom tek od nekoliko meseci ne bi imala pogovo nikakva ugleda ni snage; što ne treba učiteljstvo u današnje vreme na tako lak način izrgavati suvišnim troškovima i, naposljetku, što se na narednoj redovnoj skupštini mogu isto tako, ali kad i kamo s većim autoritetom i potpunom pravilnošću, da prihvate sporazumno pravila i poslovi red, kao i da se sporazumno listom, odnosno tajnim glasanjem, izabere i potpuno nova uprava, pošto ove godine sadašnjoj upravi i onako izlazi mandat.

5) Na različite prigovore držanju predstavnika naše sekcije, kao i na neke pogrešno u javnosti iznesene pretpostavke o našem gledanju na pitanja u Udruženju i na sam sporazum, ova sekcija izjavljuje, da s njene strane nije nikome ništa podmetano niti su kome deljene kakve lekcije, pa s toga otklanja i svake lekcije za sebe, bilo s koje strane, a posebno da bi bilo ko od ove sekcije hteo osujetiti sporazum iz kakvih »ličnih i sentimentalnih razloga«. Naprotiv postupak u poslednjoj konferenciji u Beogradu bazirao je jedino na ličnim isključivanjima, protiv čega se borila baš naša sekcija, koja s one strane

ne isključuje nikoga ni u kome pogledu za buduću upravu. U pogledu pak »sentimentalnosti s naše strane« ova sekcija izjavljuje, da kod svih časni ljudi postoje, i treba da postoje, i neki etički momenti i obaveze, kao što su oni i u ovome slučaju, a kojih se naša sekcija po svome moralnom shvatanju treba i hoće da drži, i to bez obzira kako na to gledaju drugi. A da u našoj sekciji ni u koliko ne odlučuju lični momenti, izjavljuje uprava sekcije, da je po svome jednoglasnom zaključku za ova načela, kao i za sav svoj rad spremna da primi i sve posledice, ako ovdašnje učiteljstvo ne odobri ovaj stav, u čemu se, prema tome, sekcijaska uprava Savske banovine odista ne slaže s g. Mirkovim, jer je on u Zagrebu izjavio otvoreno i jasno, da on mora da stvori sporazum radi održanja svojih pozicija u sekciji Dunavske banovine.

6) Ostajući trajno na stanovištu istinsko: ga i dostojnoga sporazuma obzirom na interese celine kao i svih sekcija, a naročito uočivši i opće prilike i interese u pojedinim krajevima, naša sekcijaska uprava smatra, da je u sadašnjem položaju najpreča dužnost

sviju održati jedinstvo našeg Udruženja i po: dići ugled centrale organizacije, a što je upravo poslednjim događajima znatno oslab: ljeno i unazađeno, i zatim, pošto ova sekcij: ska uprava vidi da u momentima sadašnjih događaja gotovo sve sekcije daju važnost prvo svojim posebnim okolnostima i brigama, da se i naša sekcija što čvršće i solidarnije skupi na svojim poslovima osobito obzirom na date mogućnosti našeg svestranog napret: ka posredstvom naših domova, ustanova, li: stova, još jačega prikupljanja članstva po sreskim društvima i t. d. Možda će se i na osnovu takva rada doći do novih ugleda i do sigurnije sanacije u čitavom našem Udru: ženju, a ova sekcijaska uprava i učiteljstvo Savske banovine iskreno žele da to bude što skorije.

U Zagrebu, 31. decembra 1933 g.

Po zaključku iz spomenutih sednica sekcijske uprave za Savsku banovinu:
Duro Logomerac, s. r., Ljuboje Babić, s. r.,
pretsednik, sekretar.

Brezposelna mladina u naša doba

Vsakega posameznega, kakor tudi večje ali manjše skupine ljudi, obdaja v vsem njegovem življenju, mišljenju, delovanju, strem: ljenju in zanimanju bolj ali manj trdno sklenjen krog, ki mu ne dopušča, da bi pogledal in zaživel tudi izven njega. Še več, vsakdo se skuša čimbolj usidрати in ustano: viti v tem krogu ter se brani širine v bojazni, da ne bi prišel na veterno, to bi zrahljalo njegovo trdnost in zameglilo njegovo — če: tudi včasih nepravno in nepopolno, a navidez: no jasno — orientiranost v življenju, ki mu jo daje njegov zaprti in zaključeni okvir.

Včasih se pa zgodi, da življenje kljub naši volji in upiranju raztrga in razdere naš varni okvir in tedaj se razprši vsa naša »tr: dnost, ustaljenost in zakoreninjenost« v nič. Današnje življenje je nele veterno, tem: več viharo, ki z lahko roko razdira utrjene okvire, kar ima za posledico tako splošno in številno neorientiranost ljudi.

Kaj pa mladina, okrog katere se še ni utrdil in ustalil okvir njenega gledanja in motrenja? Življenje jo tako silovito in tako mnogostransko udarja, da ji je že zdavnaj postala vsa pripravljenost in zrelost zanj, ki ji jo daje ali »hoče« dajati šola, premajhna in nezadostna. Kaj ti pomaga vse formalno in materialno znanje, ki bi ti ob normalnih pri: likah, ko bi takoj zajadral v mirno zavetje, še kolikor toliko zadostovalo, ko pa danes udarja in pritiska življenje moralno in mate: rialno tako silovito nate, da je čič in klečati!

Vsa šolska priprava mladine za življenje in njegove zahteve je še prav tako kot v dru: gačem času, ki je pa že za nami, danes pa je obilje dobe vse drugo, življenje na moč potencirano, na vse načine otežkočeno in komplicirano.

Najtežje, najhujše in najusodnejše je spoznanje mladega človeka, da življenje ni tako, za kakršnega so ga pripravljali.

Naša doba človeku na široko odpira oči. Tudi v materialnem svetu je postalo vse re: lativno in labilno, nič ni več absolutno tr: dnega in stabilnega. Danes še živi umirjeno in zadovoljno, tvoje duhovno in materialno življenje je dognano in utrjeno, jasno in do: sledno. Tvoj položaj ti omogoča zadovoljivo materialno življenje; glede duhovnega pa si prepričan, da je še trdnješe in niti malo od: visno od istočasnega materialnega. Zgodi se pa, da se znajdeš jutri na cesti, brez služ:

be in brez upanja nanjo. Najbližje posledice, ki jih rodi tvoj novi položaj, obrnejo tebe in ves tvoj svet na glavo. Na videz trdni teme: lji tvoje duhovne stavbe se začno majati, povsod začne opazati razpoke in trhlost, kjer si še včeraj mislil, da je trden zid. Tvoji na: zori se sumljivo preoblikujejo in polagoma iz: gubljaš tla pod nogami. — Danes pa je na svetu čez 30 milijonov ljudi brez najnujnej: ših materialnih dobrin! In danes je tudi ve: lika duhovna kriza. Jasen dokaz, kako je člo: vekova duhovna usmerjenost in ustaljenost odvisna od istočasnega njegovega dobrega ali slabega materialnega stanja, čeprav menimo in zatrjujemo, da ni.

V to življenje vstopa mladina, ki nosi v sebi sile in talente, ki jih hoče v življenju izrabiti. V njej se vrši preobrazba, ki jo za: hteva tisto življenje, ki ga nihče, kdor ga ni sam občutil, ne bo nikoli prav spoznal in raz: umel. Njena duševnost se oblikuje ob čisto posebni obliki življenja, ki jo ustvarja brez: poselnost, to je, ob materialno najbolj po: manjkljivi obliki. In kakor lahko govorimo o psihologiji raznih dob in stanov, prav tako bomo lahko razpravljali o psihologiji brez: poselnosti.

Vzemimo mladega človeka v najlepši dobi njegovega življenja, s silno tendenco izrabiti svoje sile, delati, ustvarjati, ki si ne more urediti rednega in pravega življenja, ker ni: ma za to materialnih pogojev. Glavni njegov znak je, da je radikalno misleč, da vsaki stvari brezobzirno gleda v bistvo. Kakšna bo slika takega človeka o življenju in o drugem človeku? Kakor nima on ničesar drugega ra: zen golega življenja, brez vsakih prednosti, naslovov in socialnih položajev, tako bo tudi v vsakem drugem gledal edinole človeka. Ker je njemu onemogočeno doseči karkoli, se mu bo zdelo malenkostno vse tisto, kar dela med drugimi razlike in stopnjo večje ali manjše važnosti.

Približno enaki življenjski pogoji tvorijo iz vseh milijonov brezposelnih nekako zajed: nico, v kateri se nehote oblikujejo njih enot: ne težnje in gledanje na svet.

Če je mladina navidezno odtrgana od pravega življenja, če ji brezposelnost nekako zabranjuje aktivno poseganje v življenjski tok, vendar s tem še ni rečeno, da ne more kljub brezposelnosti posegati v splošno kul: turno snovanje sveta. Njene sile jo priganjajo

Tovarišu Antonu Brumnu v spomin

Veličastno so doneli božični zvonovi in oznanjali mir ljudem na zemlji. Toda vmes je turobno klenkal mrtvaški zvon ter nam sporo: čal, da je za vedno šel od nas in našel svoj večni mir blagi tovariš, upokojeni šolski upra: vitelj, Anton Brumen. Tako nenadno, nepri: čakovano nam je prišla žalostna vest, da niti ob njegovem odprtem grobu nismo mogli ver: jeti, da nas je resnično za vedno zapustil. A ni ga več. Tam na pokopališču starodavnega Ptujja ob strani svoje ljubljene hčerke sniva svoj večni sen. Na Stefanovo smo ga spre: mili na njegovi zadnji poti. Bil je to sprevid, kakršnega Ptuj malokdaj vidi, pač jasen do: kaz, kako priljubljen je bil pokojnik. Razen ogromne množice, ga je spremljalo k zadnje: mu počitku mebroj tovarišev od blizu in da: leč. Po pretresujočih slovenskih obrednih mo: litvah, katere je opravil ptujski proš, ob asis: tenci dveh svečnikov, je spregovoril tovariš Anton Hren, ki je v srce segajočih besedah slikal pokojnika kot učitelja, moža dela in to: variša. V imenu prebivalstva Tezna, kjer je pokojni na zadnje služboval, sta se še poslo: vila od vzornega učitelja gg. Tomažič in Vi: tez. Davno so že odjeknili zadnji akordi za: lostinke, mrak je že legel na zemljo, ko se je začela razhajati mnogobrojna množica.

Pokojni tovariš Brumen je bil rojen 1874. leta pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah. Ko je l. 1894. dovršil mariborsko učiteljsko, je služ: boval kot učitelj pri St. Vidu pri Ptujju, ter kot šolski voditelj na Kapli v Čadramljah pri Oplotnici ter nazadnje na Teznu pri Maribo: ru. Sama eksponirana mestal Povsod so butali ob njega valovi nemstva in renegatstva. Toda mož je stal trdno kakor skala sredi morja. Vedno je nastopal taktno in z njemu dano mirnostjo, tako da so ga morali spoštovati njegovi najhujši narodni nasprotniki. Zlasti na Kapli na zapuščenem Kozjaku je imel težko stališče. Šola je bila utrkvistična ter spadala pod okrajno glavarstvo Lipnica. Cer:

kev pa je spadala pod graško škofijo. Pokojni graški knezoškof Schuster je hotel odpraviti v tej župniji slovenske pridige. Za tozadevne informacije se je obrnil tudi do nadučitelja Brumna. A ta mu je namero odločno odsve: toval in škof je bil toliko uviden, da je po: služal Brumnov nasvet. Tako je pokojni to: variš ohranil kapelski cerkvi slovensko božjo besedo, ondotnemu slovenskemu ljudstvu ma: terni jezik in najbrž naši svobodni Jugoslaviji lep kos slovenske zemlje. Po preobratu mu je poverila šolska oblast vodstvo do takrat nem: ške šole na Teznu pri Mariboru, katero je spremenil v najkrajšem času v žarišče sloven: ske prosvete industrijskega mariborskega predmestja. Po 32 letnem službovanju je sto: pil v zasluženi pokoj ter se naselil v svoji prijazni vili na Ptujju. Toda ni mu bilo dano dolgo uživati pokoja. Nenadoma in ko se je najmanj nadejal, je prišla neumljena bela žena ter ga izrgala iz kroga njegovih dragih.

Kakor je bil skrben, ljubeč oče svoji dru: žini, tako je bil blagoben, ljubeč predstojnik pro: rejenemu učiteljstvu ter vsem iskren in dober tovariš.

Ko sem pred 24. leti nastopil pri njem svojo prvo učiteljsko službo, me je nad vse ljubeznivo sprejel. In še danes slišim besede, katere mi je takrat dejal: »Želim Vam obilo sreče v lepem učiteljskem poklicu in prosim Vas, delajte vedno, kolikor morete za naš mili slovenski narod.«

Da, dragi tovariš, tudi ti si vedno delal za naš mili narod. In ta narod se danes v tugi klanja tvojim manom in ti ob tvojem svežem grobu v hvaležnosti kliče: Slava tvo: jemu spominu!

Fran Golež.

Drobiž iz učiteljske torbe

(Nabral -nč-)

Pred tremi leti nam je dala »Modra ptica« v prevodu Rudolfa Kresala sijajno knjigo: »Gösta Berling«, ki jo je napisala Selma La: gerlöf. Ves kulturni svet je te dni proslavil

čestit jubilej odlične švedske pisateljice 75 let: nje njenega rojstva. Vredno je, da se je spominjamo tudi v našem »Učiteljskem tova: rišu«, saj je odlična literarka naša stanovska koleginja. Po pravici so pisali o njej vsi svet: ski listi: Dva sta, ki sta osvojila do sedaj ves svet: Aleksander Veliki — z mečem in Selma Lagerlöf — z ljubeznijo, ki jo je propovedovala i v učilnicah i z besedo in v svojih knjigah. Gospodična Selma pa je praznovala svoj vi: sokli jubilej skrito in tiho, v samotnem šved: skem naselju v Marbachu, na nekdanjem po: sestvu svojih staršev, ki pa je s časom prišlo v tuje roke. Spolnila se ji je dolgoletna, vroča želja, da je s prihranki učiteljske plače, s književnimi honorarji ter z Noblovo na: gradno pridobila nekdanji dom svojih staršev spet v svoje roke; in zdaj obuja tam spomine na leta prošlosti, sredi svojih dragih seljakov. Kakor bi hotela potrditi dognanje — žrtvovala sem svoje življenje vasi in svojim vaščanom. Jugoslovanski učitelji smo na svojo odlično to: varišico ponosni in ji pošiljamo tja na daljni mrzli sever iskren, topel pozdrav!

V Bolgarski, kamor so bile te dni zaradi poseta carske dvojice obrnjene naše oči, praz: nujejo tudi krstno slavo sofijske univerze. Za kulturni razmah naše bratske države naj go: vori ta številka: v letošnjem letu, tako je povedal na krstni slavi rektor Karaoglanov — je vpisanih na univerzi 6.672 dijakov. Univer: zitetna krstna slava, ki se vrši vsako leto na god sv. Klimenta je velik prosvetni praznik po vsej državi. Svečanostim sta prisostvovala tudi kralj Boris in kraljica Ivana, slavnostne ve: čerje pa so se udeležili mimo drugih visokih osebnosti tudi vsi ministri.

V Beogradu so te dni proslavili 40 letnico obstoja društva: »Kralj Stefan Dečanski«, ki skrbi za vzgojo gluhonome dece. Svečanosti se je udeležila tudi Nj. V. kraljica Marija s svojo suito. Društvo predseduje znani beo: grajski finančnik Djordje Veifert. Svečanosti so dokazale, kako velike simpatije ima ime: novano društvo v naši prestolici, s tem pa je

bil podan tudi dokaz, da skrbi naša prestolica prav lepo za našo najbednejšo deco, za naše gluhonome.

V okviru pravkar navedenih svečanosti 40 letnega obstoja društva: »Kralja Stefana Dečanskega« se je vršila velika razstava ri: sarskih in ročnih del, ki so jih izvršili gojenci imenovanega zavoda. Izdelki so dokazali njih dovršeno šolo, nekateri izdelki pa so pred: stavljali javnosti doslej skrite umetnike. Ob tej priliki je žela mnogo pohvale učitelja risanja, naša tovarišica Ljubica Nikolajević. Gluhonome deco poučuje že 13 let. Vzgoji gluhonome dece pa se je posvetila na izrecno željo svojega, zdaj že blagopokojnega očeta Svetomira Nikolajevića, ki je bil velik pokro: vitelj defektne dece in je posvetil vse svoje življenje plemenitemu cilju: pomagati slepi in gluhonome deci. Prav on je bil tisti, ki je dal pobudo za ustanovitev društva, ki praznuje zdaj 40 leto svojega obstoja in dela. In mu je bil tudi sam prvi in dolgoletni predsednik ter je tudi svojo hčerko navdušil, da se je po: svetila vsa vzgoji dece, ki jo je usoda tako težko udarila.

V ilustracijo k manjšinskemu šolstvu na: vajamo naslednjo statistiko.

Na Madjarskem je okrog pol milijona Nemcev. Imajo: 50 nemških in 118 nemško: madjarskih šol — skupno 186 šol. Ena nemška osnovna šola pride na 3281 pripadnikov nem: ške manjšine.

V ČOS je okrog 700.000 Madjarov. Imajo: 791 čistih madjarskih in 49 mešanih, skupno 840 šol, ali še točneje povedano 1702 razrede. V teh razredih poučujejo 1304 učitelji madj: narodnosti. Ena madjarska šola pride že na 880 pripadnikov madjarske narodne manjšine. Po statistiki je v CSR: 89.411 madjarskih os: novnošolskih učencev, od teh jih obiskuje 83.411 madjarske razrede. 6.000 je namreč raz: kroljenih v čistih češkoslovških krajih, ko: der ni pogojev za osnivanje manjšinskih raz: redov. — Vsekakor zanimiva primerjava je 3281 : 880!!!